

Ostrowska, Anna / Prusałowicz, Jerzy

Pierwszy etap komputeryzacji Biblioteki im. Zielińskich w Płocku

Notatki Płockie 40/3-164, 45

1995

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

PIERWSZY ETAP KOMPUTERYZACJI BIBLIOTEKI IM. ZIELIŃSKICH TNP W PŁOCKU

Wśród wielu problemów bibliotekarstwa polskiego, na końcu XX w., na plan pierwszy wysuwają się niewątpliwie zagadnienia związane z wprowadzaniem komputerowych systemów informacyjnych.

Lawinowy wzrost liczby dokumentów, powstawanie nowych nośników informacji, głębokie zmiany w organizacji krajowych i międzynarodowych zasobów informacji naukowej sprawiły, że korzystanie z komputerowych zasobów danych stało się koniecznością dla bibliotekarzy i dokumentalistów, a także nagłą potrzebą samych użytkowników, korzystających z bardzo szybko rozrastających się zasobów bibliotecznych.

W Bibliotece im. Zielińskich TNP w Płocku prace przygotowawcze nad wprowadzeniem komputeryzacji trwały już od dawna. W kwietniu 1994 r. zapadła decyzja Zarządu TNP o rozpoczęciu I etapu komputeryzacji Biblioteki. Na Pełnomocnika Zarządu w sprawach komputeryzacji tej największej w woj. płockim księżnicy powołano dr. Wiesława Końskiego - Sekretarza Generalnego TNP, inicjatora przedsięwzięcia.

Pierwszym działem, w którym postanowiono wprowadzić komputery jest Dział Druków Zwartych Nowszych. Na plan pierwszy wysunął się problem wyboru odpowiedniego programu dla biblioteki naukowej średniej wielkości, oddalonej od potężnych centrów informatycznych. Dokonano przeglądu istniejących rozwiązań w zakresie oprogramowania bibliotecznego. Praktycznie przetestowano system ISIS (po zapoznaniu się z funkcjonowaniem tego systemu w Centrum Informacji Naukowej, Technicznej i Ekonomicznej w Warszawie i sprawdzeniu jego funkcjonowania w jednej z bibliotek warszawskich). Przy wprowadzaniu danych koniecznością okazała się stała współpraca z twórcami programu w zakresie usług bibliotecznych. System ten okazał się "nieprzyjazny dla użytkownika", trudny w zakresie wdrażania i utrzymania. Takie rozwiązanie nie spełniło pokładanych w nim nadziei i nie dawało gwarancji, że wdrożony system będzie się charakteryzował dużą niezawodnością funkcjonowania, zwłaszcza, że inni użytkownicy ISIS-a zgłaszali pewne zastrzeżenia, nawet po kilkuletnim użytkowaniu systemu.

Skłoniło to Bibliotekę, po nawiązaniu współpracy z informatykiem, do rozpoczęcia prac nad opracowaniem nowego systemu dostosowanego do potrzeb bibliotecznych. Po identyfikacji danych bibliotecznych i określeniu wymaganej struktury danych opracowano nowy system. Podzielono Bazę Danych Bibliotecznych na 25 podbaz danych indeksowanych ze względu na sygnaturę i pola danych znajdujące się w poszczególnych podbazach.

Okazało się wkrótce, że system jest znacznie bardziej niezawodny, prostszy w obsłudze i przetwarzaniu danych, zapewnia racjonalne wykorzystanie zasobów

dyskowych komputerów i szybkie wyszukiwanie danych dzięki wprowadzonym indeksom, a także umożliwia opis danych o złożonej "wielokrotnej" strukturze, wobec czego dość szybko rozpoczęto wprowadzanie danych bibliograficznych. Wprowadzono już około 5000 pozycji, tworząc zaczątek bazy danych bieżących nabytków bibliotecznych. Analizując tę bazę danych prowadzi się jednocześnie optymalizację programu ze względu na szybkość wyszukiwania danych i niezawodność funkcjonowania.

Jednocześnie baza danych jest wciąż powiększana. Wynikiem naszej dotychczasowej pracy jest baza danych najnowszych nabytków bibliotecznych (z czterech poprzednich miesięcy) z możliwością natychmiastowego odczytania poszukiwanej pozycji, której nie ma jeszcze w katalogu.

Problemem, który czeka na rozwiązanie jest drukowanie kart katalogowych. Próbnym wydrukiem są obiecujące, udało się bowiem opracować program, który automatycznie generuje karty katalogowe zgodnie z kanonami sztuki bibliotecznej. W celu uzyskania wydruków wysokiej jakości i polepszenia czytelności kart katalogowych do wydruków zastosowano drukarkę laserową firmy Brother.

Kilka miesięcy prac nad wprowadzaniem komputeryzacji do Biblioteki wykazało, jak bardzo ułatwia ona pracę bibliotekarza i użytkownika, a jednocześnie jak trudne są jej początki. Opis bibliograficzny książki nie jest jednolity, (wiele pozycji wymaga indywidualnego potraktowania) trudno więc stworzyć modelowy program według którego komputer przetwarzałby wprowadzane dane. Praca nad tym zagadnieniem wymaga ciągłego modyfikowania, wprowadzania korekt, a co za tym idzie zabiera dużo czasu, co przy napływających nabytkach i konieczności szybkiego ich opracowywania staje się swoistym wyścigiem z czasem i z problemami o których była już mowa.

Na I etap komputeryzacji w 1994 r. Biblioteki wydatkowano 312.789.000 (st.) zł. Przewiduje się, że komputeryzacja Biblioteki im. Zielińskich zapewni następujące efekty: komputerową ewidencję posiadanych zasobów bibliotecznych, szybkie wyszukiwanie danych bibliotecznych, ułatwienie wyszukiwania danych przez czytelników co umożliwi zainstalowanie jednego z komputerów w pomieszczeniu kartotekowym wraz z odpowiednim oprogramowaniem, ułatwienie konserwacji i utrzymania zasobów kartotekowych, możliwość uzyskiwania danych bibliotecznych poprzez łączność modemową (opcja przewidywana do wprowadzenia w przyszłości).

Efekty te będą uzyskiwane etapowo, w miarę wprowadzania danych bibliotecznych i uzyskiwania funduszy na realizację zadań. W Niemelski w Warszawie